

Практичне заняття

«Перша світова війна, як виклик людському виживанню. Повсякденне життя на фронті й у тилу»

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Що ми зараховуємо до повсякденного життя людини?
2. Як ви розумієте вислів «виклик людському виживанню»?
3. Чому становище жінок, дітей-сиріт, біженців, скалічених військових, військовополонених у війні вважають викликом людському виживанню? Які ще екстремальні ситуації, спричинені війною у житті людей, можна зарахувати до них?

Мета:

- на підставі аналізу підготовлених повідомлень, презентацій та наведених джерел визначити, як Перша світова війна вплинула на життя різних верств суспільства.

Завдання для підготовки до практичного заняття

Підготувати повідомлення (презентації)

- 1) про вплив Першої світової війни на повсякденне життя представників різних верств населення України;
- 2) викликані Першою світовою війною екстремальні ситуації у житті людей.

Хід роботи

1. Об'єднайтесь у малі групи за тематикою підготовлених повідомлень та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомтеся із запропонованим матеріалом і визначте, що нового ви дізналися на підставі їхнього аналізу відповідно до теми заняття:

1) Уривок зі спогадів вояка легіону УСС Олекси Кобця

Було це 27 серпня 1914 р. Десь опівдні через усе село проїхав, простуючи звідти десь, звідки чути було бухкання гармат і цокотання кулеметів, великий фургон із червоним хрестом на білому прапорі, що його тримав у руках молодий парубок-німець у той час, коли трохи старший поганяв коні. У фургоні відкриті, але позакутувані у білі простирадла, лежали перев'язані марлею, крізь яку просочувалась кров, немолода вже жінка і маленьке, може дволітнє, дитячко.

2) З листа солдата російської армії Андрія Рубльова з Південно-Західного фронту

Я поки живий, був у окопах 12 днів, а зараз на відпочинку. Слава Богу, тиша, бою поки немає, а далі побачимо. Але зараз злидні допекли, хоча я й зміню білизну, виварюючи її в окропі. Ну що ж, намагаємося витримувати усе, може переживу все це... Під час відпочинку я сплю на гілках у землянках. Але в окопах майже не сплю,

хоча там є гілки, мох і листя, у тих самих окопах викопані спеціальні ями від холоду і дощу, але там брудно. Одним словом, найгіршому ворогу я не побажав би опинитись у тих «окопах».

3) Зі свідчень солдата австро-угорської армії, що перебував у російському полоні (грудень 1914 р.)

У казки про жорстокість росіян мало хто вірить, бо насправді вона практично ніде не підтвердилась, а особисто зі мною кубанські козаки, що захопили мене у полон, поводитись добре і нагодували та, дізнавшись, що я хворий, наказали господарю тієї хати, де я перебував, запрягти коня й на возі довести до російського шпиталю.

4) Уривок зі спогадів генерала Н. Головіна «Військові зусилля Росії у світовій війні» про ситуацію на Південно-Західному фронті у 1915 р.

...Важко словами передати весь драматизм становища. Тільки частина бійців, що перебувала на фронті, була озброєною, інші ж чекали смерті свого товариша, щоб, своєю чергою, взяти до рук гвинтівку. Вищі штаби займалися винахідництвом, часом досить невдало, тільки б як-небудь викрутитись із катастрофи. Так, наприклад, у моє буття генерал-квартирмейстером (відповідальний за матеріальне забезпечення військ. — Авт.) 9 армії згадую телеграму штабу Південно-Західного фронту, отриману в серпні 1915 р., про озброєння частини піхотних рот сокирами, посадженими на довгі топористища.

5) Уривок зі щоденника невідомого мешканця Північної Буковини доби Першої світової війни

18.11.1916 р. Субота

Живемо, як у криміналі: нігде не ходимо, нічого не знаємо. Стали справжніми вегетаріанами. Правда, дріб не так-то й дуже дорогий. Курку можна купувати за 2 крони, качку за 3 крони, гуску за 5 крон, та біда, що на все це треба грошей, а грошей меншає, не прибуває, бо платні ніхто не дає. Тому доходить до крайності. Що було старе «нездале», тепер направляється — і воно добре. От я тепер став «шевцем»: золую та латаю собі і дітям черевики, а мама латає їм сукенки. Нафти вже не мож(у) ніде дістати. У нас щось 5 л, та щоби стало надовго, світимо тільки одну лампочку № 5 в кухні. А як ця вийде, то будемо світити каганчиком — черепочком зі смальцем і гнотиком. Однак то не всім тепер так тяжко жити, як нам. Є і такі, яким тепер багато ліпше живеться, як під час миру. Але то треба бути «лисом» і обманцем. Третій рік науки вже нема. Олю і Толю підготовляю сам. Однак шкільна наука все-таки ліпша.

6) Уривок із новели «Мрія» Василя Стефаника про галицьке село у зоні бойових дій

...Гармати виважували землю з її предвічної пустелі. Хати підлітали вгору, люди, закопані в землю, скам'янілі не могли підвести руки, щоби перехрестити дітей, червона ріка збивала піну з крові, і вона, як вінок, кружляла коло голів трупів, які тихенько сунули за водою. По битві копали могили, витягали мерців з води. Поле за кілька днів зродило багато, дуже багато хрестів.

4. Презентуйте класу найкращі з підготовлених до уроку повідомлень (презентацій).
5. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.
6. Підготуйте до уроку узагальнення есе «Моє ставлення до війни як явища суспільного життя».

Узагальнення знань за розділом І.

«Україна в роки Першої світової війни»

1. Складіть перелік подій, що відбувалися в цей період, які ви вважаєте найважливішими для історії України. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Назвіть видатних історичних діячів цієї доби. У чому ви бачаєте їхній внесок в історію України?
3. Поясніть значення термінів і понять: геополітика, репресії, концентраційний табір, депортація, військово-генерал-губернаторство, біженці, інтернування.
4. Проаналізуйте позиції та дії українських політичних сил напередодні і в умовах розгортання Першої світової війни.
5. Як змінювався російський окупаційний режим на західноукраїнських землях упродовж війни. Чим були зумовлені зміни?
6. Прослідкуйте, що відбувалося на Західному фронті в період здійснення військових операцій на українських територіях, якими проходив російський Південно-Західний фронт.
7. Визначте за картою:
 - 1) зміну лінії фронту.
 - 2) бойовий шлях УСС.
 - 3) українські терени, які стали ареною бойових дій у війні.
8. Визначте вплив Першої світової війни на:
 - а) соціально-економічну ситуацію;
 - б) український рух;
 - в) настрої населення українських земель.

Тестові завдання для підготовки до тематичного оцінювання за розділом І.

«Україна в роки Першої світової війни»

1. У якому році відбулися події, описані в уривку з історичного джерела:

«На австрійському фронті російська армія мала блискучі успіхи. Австрійці відступали. Третього вересня російські війська вступили до столиці краю. Верховний головнокомандувач, великий князь Микола Миколайович, видав маніфест, у якому висловив радість, що «російський народ об'єднався, що «завер-

шено діло Івана Калити». «Край — споконвічна частина єдиної Русі», — відразу заявив новопризначений генерал-губернатор, професор Г. Бобринський...»?
А 1914 р. Б 1915 р. В 1916 р. Г 1917 р.

2. Яку організацію утворили 14 серпня 1914 р. у Львові українські політичні емігранти з Наддніпрянщини?

- А Загальна українська рада
- Б Головна українська рада
- В Союз визволення України
- Г «Карпато-русский освободительный комитет»

3. Яка подія Першої світової війни є проявом встановлення «окупаційного режиму»?

- А формування легіону Українських січових стрільців (УСС)
- Б утворення Галицько-Буковинського генерал-губернаторства
- В заснування Головної української ради
- Г створення Союзу визволення України

4. Коли відбувся бій на горі Маківка за участю Українських січових стрільців?

- А 1914 р. Б 1915 р. В 1916 р. Г 1917 р.

5. Укажіть один із напрямів діяльності Союзу визволення України, що існував у 1914–1918 рр.

- А допомога військовополоненим українцям
- Б формування легіону Українських січових стрільців
- В координація акцій української громади в Державній думі
- Г створення громадських організацій з допомоги біженцям

6. Де відбулися описані події, подані в уривку з історичного джерела?

«Справжнє бойове хрещення Українські січові стрільці пройшли у квітні — на початку травня 1915 р. у боях за гору поблизу Славська. Кілька разів цей важливий пункт переходив із рук в руки. Лише ціною великих втрат російським солдатам вдалося закріпитися на горі, але в цей час розпочався загальний відступ росіян із Галичини».

- А г. Говерла Б г. Лисоня В г. Маківка Г г. Погар

7. Яка з українських політичних організацій, що постала у роки Першої світової війни, об'єднувала діячів з Наддніпрянської України і західноукраїнських земель?

- А Головна українська рада
- Б Союз визволення України
- В Загальна українська рада
- Г Товариство українських поступовців

8. Яку назву мала військово-адміністративна одиниця, утворена російською владою на українських землях, захоплених внаслідок Галицької битви?

- А Галицько-Волинське генерал-губернаторство
- Б Галицько-Буковинське намісництво
- В Галицька губернія
- Г Галицько-Волинська губернія

9. У складі якої армії у роки Першої світової війни був сформований легіон Українських січових стрільців?

- А російської Б румунської В австро-угорської Г німецької

10. Створення в роки Першої світової війни легіону Українських січових стрільців стало свідченням:

- А прояву лояльності українців Галичини Австро-Угорщині
Б відображенням підтримки українцями Галичини Російської імперії
В показом прагнення австро-угорської влади мобілізувати якомога більше осіб до лав своєї армії
Г намаганням російської окупаційної влади легалізувати захоплення Галичини

11. Перебіг яких подій Першої світової війни відображено на карті?

- А Галицької битви 1914 р.
Б Карпатської операції 1915 р.
В Горлицької операції 1915 р.
Г Брусиловського прориву 1916 р.

12. Про який регіон йдеться в уривку з історичного джерела?

«Перша світова війна принесла українським землям руйнацію господарства. В регіоні було зруйновано понад 40% господарських та житлових будинків, понад 1,5 тис. промислових споруд. Навіть стратегічно важлива нафтова промисловість зменшила виробництво на 1/3».

- А Галичину Б Закарпаття В Буковину
Г Волинь

13. Установіть відповідність між датами і подіями.

1 1914 р.	А взяття російськими військами фортеці Перемишль
2 1915 р.	Б «Брусиловський прорив»
3 1916 р.	В укладення Брестського миру
4 1917 р.	Г створення легіону УСС
	Д останній наступ росіян в Галичині

14. Встановіть послідовність подій.

- А створення Головної української ради;
Б Брусиловський прорив;
В захоплення Львова російськими військами;
Г початок формування легіону УСС.

15. Які із зазначених подій відбулись у 1914 р.?

- створення Загальної української ради
- Галицька битва
- створення Союзу визволення України
- початок формування легіону УСС
- Брусиловський прорив
- участь УСС у бою за гору Маківка
- командиром полку УСС став Г. Коссак

Практичне заняття

«Державне будівництво Української Центральної Ради: здобутки і прорахунки»

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Що таке державне будівництво?
2. Коли і як утворилася Українська Центральна Рада?
3. Якими були основні заходи державного будівництва, що здійснювалися Українською Центральною Радою? Визначте його ключові віхи.

Мета:

- на підставі знань, отриманих учнями впродовж вивчення теми, аналізу підготовлених ними повідомлень та есе визначити, у чому полягали здобутки й прорахунки в державному будівництві Української Центральної Ради.

Завдання для підготовки до практичного заняття:

1. Повторити матеріал про державне будівництво Української Центральної Ради.
2. Підготувати повідомлення:
 - 1) «Універсали Української Центральної Ради»; 2) «Підходи до розв'язання земельного питання УЦР і більшовиками: спільне та відмінне»; 3) «Конституція УНР».
3. Підготувати есе на тему «У чому я вбачаю здобутки й прорахунки у державному будівництві Української Центральної Ради».

Хід роботи

1. Об'єднайтесь у малі групи за тематикою підготовлених завдань та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомте клас з найкращими повідомленнями та есе.
4. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.

Узагальнення знань за розділом II. «Початок Української революції»

1. Складіть перелік подій, що відбувалися в цей період, які ви вважаєте найважливішими для історії України. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Назвіть видатних історичних діячів цієї доби. Дайте оцінку їхній політичній діяльності в період УЦР.
3. Поясніть значення термінів і понять: Українська революція, «українізація» армії, «Вільне козацтво», універсал, національно-територіальна автономія, державний переворот, агресія, ультиматум, реквізиція, конфіскація, експропріація, Кримська операція 1918 р.
4. Наведіть приклади впливу світових подій на внутрішньоукраїнські процеси.
5. Проаналізуйте, як відбувалися зміни державного статусу України впродовж розглянутого етапу Української революції.
6. Визначте природу виникнення, причини й особливості першої війни більшовицької Росії з УНР.
7. Проаналізуйте причини й наслідки укладання Брестського (Берестейського) мирного договору.
8. Порівняйте основні ідеї, цілі й способи їх досягнення українських політичних партій на початку Української революції.
9. Проаналізуйте, порівняйте й визначте роль у державотворчому процесі універсалів УЦР.
10. Охарактеризуйте чинники, що впливали на зміни курсу УЦР протягом березня 1917 — квітня 1918 рр.

Тестові завдання для підготовки до тематичного оцінювання за розділом II. «Початок Української революції»

1. У якому році розпочалась Українська революція?

А 1914 р.

Б 1915 р.

В 1916 р.

Г 1917 р.

2. Представникам якої течії українського руху Наддніпрянщини під час Української революції належить ініціатива у створенні українських військових формувань?

А самостійницької

Б федералістської

В монархічної

Г анархістської

3. Про яку подію йдеться в уривку із джерела:

«Центральне завдання з'їзду — завершити нашу організацію. Центральна Рада, створена в Києві з представників усіх київських верств і доповнена делегатами організацій поза київських, уже тепер, у своїм тимчасовому складі являється признаним усім свідомим українством центральним українським урядом. З'їзд має дати йому останню форму, вибрати його в постійним уже складі... одним словом, привести в систему і порядок всеукраїнську національну організацію»?

А Всеукраїнський Національний конгрес

Б Трудовий конгрес

В Всеукраїнський хліборобський конгрес

Г Перший Всеукраїнський з'їзд рад

4. Яку назву мав перший уряд автономної України, сформований після проголошення І Універсалу УЦР?

А Народний Секретаріат

Б Генеральний Секретаріат

В Рада Народних Міністрів

Г Рада Народних Комісарів

5. Який Універсал УЦР проголошував таке:

«Іменем Української Народної Республіки, в федеративній Росії ми, Українська Центральна Рада, кличемо всіх до рішучої боротьби з усяким безладдям і руйніцтвом та до дружнього великого будівництва нових державних форм, які дадуть великій і знеможеній Республіці Росії здоров'я, силу і нову будучність. Вироблення тих форм має бути проведене на Українських і Всеросійських Установчих Зборах»?

А Перший

Б Другий

В Третій

Г Четвертий

6. У якому році проходив фронт Першої світової війни так, як зазначено на карті?

А 1914 р.

Б 1915 р.

В 1916 р.

Г 1917 р.

7. Де було проголошено створення радянської Української Народної Республіки?

А Києві

Б Харкові

В Одесі

Г Миколаєві

8. Яке політичне гасло відображає зміст Першого Універсалу Української Центральної Ради (УЦР)?

А «Вся влада Радам!»

Б «Автономію Україні!»

В «Геть Тимчасовий уряд!»

Г «Хай живе самостійна Україна!»

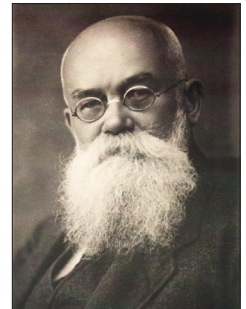
9. На фото зображений

А голова Української Центральної Ради М. Грушевський.

Б президент Західноукраїнської Народної Республіки Є. Петрушевич.

В лідер Української партії соціалістів-федералістів С. Єфремов.

Г член президії Союзу визволення України В. Дорошенко.

10. Кримська Народна Республіка була

А результатом самовизначення кримськотатарського народу.

Б автономною одиницею Української Народної Республіки.

В результатом самовизначення російського народу півострова.

Г радянською республікою, створеною в Криму більшовиками.

11. Хто очолював українські частини під час Кримської операції 1918 р.?

А П. Болбочан

Б С. Петлюра

В Є. Коновалець

Г В. Винниченко

12. У якому уривку із джерела йдеться про передумову проголошення IV Універсалу УЦР?

- А** «Після довгих... сумнівів Генеральний Секретаріат прийшов до тієї думки, щоб крайова власть стала фактичною, під нею повинна бути міцна підвалина, і такою підвалиною може бути тільки проголошення Української Народної Республіки...»
- Б** «Ми відчули, що нам, українській демократії, у спину хтось ніж готує... більшовики концентрують своє військо для розбиття УНР. ...На ультиматум я дивлюсь як на потопання наших прав...»
- В** «Допомагаючи українському урядові в його боротьбі з насильниками та грабіжниками, ці війська [що вступили на територію України] не мають ніяких ворожих нам намірів, оскільки Німеччина та Австро-Угорщина також мають велику потребу, щоб в Україні настав добрий лад і спокійна праця трудячого люду...»
- Г** «Союзні місії ставили мені умови, які зводилися до вимог федерації з Росією. Я дуже добре розумію небезпеку, що виникла з подібного політичного домагання, але змагаючись перш за все за вищу мету — утримання ладу в державі, яку я збудував, я мусив всупереч власній волі схилитися перед вимогою союзників і проголосити федерацію з Росією»

13. Установіть відповідність між Універсалами УЦР та наслідками їх оприлюднення.

1 Перший Універсал	А підписання Брестського мирного договору, вступ німецьких та австрійських військ на територію УНР
2 Другий Універсал	Б збройний виступ самостійників, поповнення складу УЦР представниками національних меншин
3 Третій Універсал	В створення Генерального Секретаріату, загострення відносин із Тимчасовим урядом
4 Четвертий Універсал	Г утворення УЦР, початок Української революції
	Д поширення влади УЦР на всі дев'ять українських губерній (без Криму), початок соціально-економічних перетворень

14. Установіть послідовність подій.

- А** створення Генерального Секретаріату
Б проголошення Української Народної Республіки
В проведення Всеукраїнського національного конгресу
Г проведення Першого Всеукраїнського з'їзду рад у Києві

15. Які риси були притаманні Українській революції?

- 1 була складовою частиною загальноросійської революції.
2 мала розв'язати як національні, так і соціально-економічні завдання.
3 поклала початок Російській революції.
4 призвела до негайного проголошення незалежності й розпаду Російської імперії.
5 відбувалась у роки завершення Першої світової війни.
6 була придушена російськими військами, відданими Тимчасовому урядові Росії.
7 представники національних меншин зі зброєю виступили проти УЦР.

Практичне заняття

«Місця пам'яті Української революції в моєму населеному пункті»

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Що таке Українська революція 1917–1921 рр.? На які періоди вона поділяється?
2. Якими були передумови, причини, головна мета й рушійні сили Української революції?

Мета:

- на підставі знань, отриманих впродовж вивчення перебігу Української революції 1917–1921 рр., аналізу відповідних матеріалів експозицій місцевих історичних та краєзнавчих музеїв, ознайомлення з повідомленнями і презентаціями, підготовленими учнями до уроку, з'ясувати, що відбувалося на території вашої малої батьківщини в роки Української революції.

Завдання для підготовки до практичного заняття

1. Повторити матеріал про основні події, що відбувались у кожний період Української революції.
2. Відвідати місцевий історичний або краєзнавчий музей та ознайомитися за його експозицією, що відбувалося на території вашого краю і населеного пункту у 1917–1921 рр.
3. Ознайомитися з описами подій Української революції у вашій місцевості, використавши історичні дослідження та науково-популярну літературу.
4. Скласти опис місць пам'яті Української революції у вашому населеному пункті.
5. Підготувати повідомлення або презентацію про події, що відбувалися в період Української революції у вашому населеному пункті або регіоні.
6. Підготувати повідомлення або презентацію про діячів Української революції з вашого населеного пункту або регіону.
7. Підготувати повідомлення або презентацію про пам'ятки революційної доби, які є у вашому населеному пункті або регіоні.

Хід роботи

1. Об'єднайтеся в малі групи за тематикою підготовлених завдань та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомте клас з найкращими повідомленнями та презентаціями.
4. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.

Узагальнення знань за розділом III.

«Боротьба за українську державність»

1. Складіть перелік подій, що відбувалися в цей період, які ви вважаєте найважливішими для історії України. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Назвіть видатних історичних діячів цієї доби. Дайте оцінку їх політичній діяльності у цей період.
3. Поясніть значення термінів і понять: «гетьманат», «Директорія», «отаманщина», «антисемітизм», «воєнний комунізм», «Листопадовий зрив», «Чортківська офензива», «інтернування», «терор», «продовольча розкладка», «комнезами», «реквізіція», «націонал-комунізм», «лінія Керзона», «автокефалія», «еміграція».
4. Наведіть прояви впливу подій всесвітньої історії на внутрішньоукраїнські процеси в період боротьби за українську державність.

5. Порівняйте форми та основні ознаки української національної державності за часів Центральної Ради, гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР.
6. Наведіть своє розуміння Акта злуки УНР та ЗУНР як вияву волі українців до етнічної й територіальної консолідації та свідчення національної самоідентифікації населення України.
7. Порівняйте, як відбувалася розбудова української армії за гетьманату, Директорії УНР та в ЗУНР.
8. Визначте спільне та відмінне у державотворчих процесах в УНР, Українській Державі та ЗУНР.
9. У чому, на вашу думку, полягає значущість творчого доробку українських митців цієї доби для національної і світової культури? Підтвердіть свою думку фактами.
10. Проаналізуйте специфіку церковно-релігійного життя в цей період.
11. Висловіть й аргументуйте власну думку щодо найважливіших результатів Української революції 1917–1921 рр.
12. Визначте основні причини політичної еміграції українців у цей період. Підготуйте повідомлення про центри та ідейні течії політичної еміграції українців у 1914–1921 рр.

Тестові завдання для підготовки до тематичного оцінювання за розділом III. «Боротьба за українську державність»

1. **Однією з причин падіння Української Центральної Ради (УЦР) була**
 - А відмова УЦР від виконання умов Брестського мирного договору.
 - Б відсутність підтримки УЦР серед широких верств населення.
 - В здійснення УЦР аграрної реформи та передача всієї землі селянам.
 - Г відкрита підтримка УЦР селянських виступів та робітничих страйків.
2. **Яка обставина відіграла вирішальну роль у втраті більшовиками контролю над Україною навесні 1918 р.?**
 - А вступ на територію України німецьких та австро-угорських військ
 - Б висадка військ Антанти на півдні України
 - В селянський повстанський рух проти політики «воєнного комунізму»
 - Г об'єднання Армії УНР та УГА і їхній спільний наступ на Київ

3. Укладання якого міжнародного договору викликало таку оцінку сучасника: «Польща та більшовицька Росія поділились українськими землями, як колись в Андрусові в 1667 році»?
- А Брестського договору 1918 р.
Б Варшавського договору 1920 р.
В Ризького договору 1921 р.
Г Рапалльського договору 1922 р.
4. У своїй зовнішній політиці гетьман П. Скоропадський орієнтувався на
- А країни Антанти.
Б радянську Росію.
В держави Малої Антанти.
Г Центральні держави.
5. Відкриття українських гімназій, державних університетів у Києві та Кам'янці-Подільському, Української Академії наук були складовими культурної політики:
- А Української Народної Республіки.
Б Західноукраїнської Народної Республіки.
В Української Держави П. Скоропадського.
Г Української Соціалістичної Радянської Республіки.
6. Яка подія увійшла в історію як «Листопадовий зрив»?
- А наступ військ ЗУНР у листопаді 1918 р. на Перемишль
Б повстання у Львові 1 листопада 1918 р. і встановлення української влади у місті
В повстання проти гетьмана П. Скоропадського, очолюване Директорією
Г повстання робітників заводу «Арсенал» у Києві
7. У листопаді 1918 р. В. Винниченко очолив
- А Генеральний Секретаріат УЦР.
Б Раду Народних Міністрів УНР.
В Державний Секретаріат ЗУНР.
Г Директорію УНР.
8. Хто із зображених історичних діячів у квітні 1918 р. прийшов до влади в Україні в результаті перевороту?

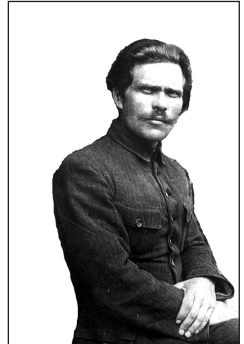
А

Б

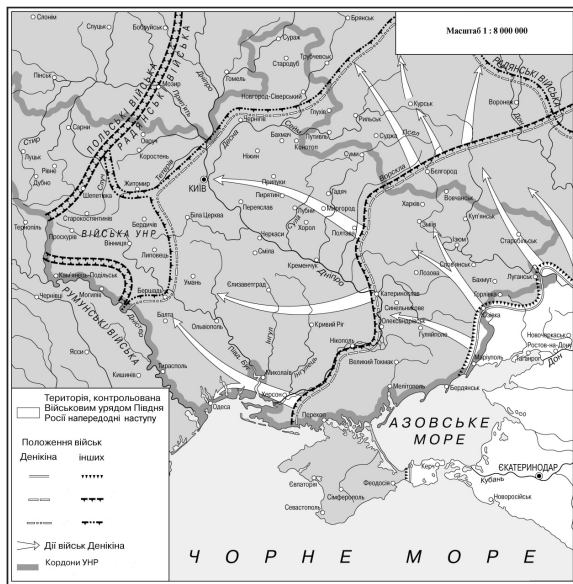
В

Г

9. У якому році відбулися події, зображені на карті?

- А 1917 р.
- Б 1918 р.
- В 1919 р.
- Г 1920 р.

10. Якій події присвячений зображений плакат?

- А Акту злуки, Дню Соборності України
- Б Акту відновлення Української держави
- В IV Універсалі, проголошенню незалежності УНР
- Г Акту проголошення незалежності України

11. «Взагалі мусимо дивитися на Варшавський договір як на тимчасовий вихід з тяжкої ситуації. Треба нам якось зміцнити свої сили для того, щоб продовжувати боротьбу з нашим головним ворогом — Московщиною», — так пояснював свої дії

- А С. Петлюра
- Б М. Грушевський
- В П. Скоропадський
- Г Є. Петрушевич

12. Позицію якої сторони у збройній боротьбі за Україну в 1919 р. відображає уривок із джерела:

«Самостійної України не визнаю. Петлюрівці можуть бути або нейтральні — тоді вони повинні негайно скласти зброю й розійтися по своїх домівках, або — приєднатися до нас, визнавши наші гасла. Якщо петлюрівці не виконують цих умов, то їх належить вважати за таких само противників, як і більшовики?»

- А Білої армії генерала А. Денікіна
- Б Польщі
- В повстанських загонів Н. Махна
- Г війська Антанти

13. Установіть відповідність між подіями та їхніми результатами і наслідками.

1 Другий зимовий похід Армії УНР	А націоналізація промисловості, створення сільськогосподарських комун
2 прихід до влади гетьмана П. Скоропадського	Б відновлення права приватної власності на землю, створення державного бюджету
3 Брест-Литовський договір між УНР і Центральними державами	В відновлення влади Української Центральної Ради в умовах окупації
4 розгром П. Врангеля в Криму	Г припинення широкомасштабних бойових дій на території України
	Д завершення збройної боротьби за незалежність України

14. Установіть послідовність подій.

- А** проголошення Акта злуки між УНР та ЗУНР
- Б** укладання Варшавської угоди
- В** схвалення Центральною Радою проекту Конституції УНР
- Г** Другий зимовий похід Армії УНР

15. Які українські законодавчі органи влади існували в 1918–1920 рр.?

- 1.** Трудовий конгрес УНР.
- 2.** Українська Центральна Рада.
- 3.** Головна Українська Рада.
- 4.** Верховна Рада України.
- 5.** Головна Руська Рада.
- 6.** Українська Національна Рада.
- 7.** Всеукраїнські Установчі збори.

Практичне заняття

Голодомор мовою документів, свідчень, чисел

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Коли радянська влада вперше вистала голод як політичний інструмент?
2. Які прецеденти були створені більшовиками під час голоду 1921–1923 рр.?

Мета:

- на підставі аналізу підготовлених повідомлень, презентацій та наведених джерел характеризувати Голодомор як геноцид українського народу.

Завдання для підготовки до практичного заняття

I. Підготувати повідомлення (презентації)

- 1) Штучний характер голоду в Україні в 1932–1933 рр.;
- 2) Ознаки геноциду в діях влади щодо українців у 1932–1933 рр.

II. Дати відповідь на запитання: Голодомор — це...

Хід роботи

1. Об'єднайтесь у малі групи за тематикою підготовлених завдань та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомте клас з найкращими повідомленнями та презентаціями.
4. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.

Прочитайте документи і дайте відповіді на запитання.

1) З розповіді Котенко Катерини Никифорівни. Село Юрчинкове Печенізького р-ну Харківської обл.

«Дедушку нашого кулаком звали. Він сам робив, і три сини, три невістки з самунького ранку й до смерку... А в 1929 р. усеньке забрали у колхоз. Нічо не оставили нам. А хто не віддав у колхоз, того у Сибір, на Соловки. А зтуда ніхто й не вернувся. ...про голод не можна було говорити. Не було голоду! А він був страшний. Мерло багацько, а асобієнно діти. Бо все позабирали, а їсти не було чого. Оце в марті люди і посипались. А весною траву їли, листя ... Людей не ховали — сил не було».

1. У якому році її родину розкуркулили?
2. Яку причину Голодомору називає Катерина Котенко?
3. На коли припадає найтяжчий період Голодомору?
4. Чому, на вашу думку, влада приховувала факт голоду?

2) З розповіді Кругляка Івана Івановича. Село Сенькове Куп'янського р-ну Харківської обл.

«...голодовки б не було ніякої, а то ж спочатку пройшли кожен хату, витрусили, все забрали під метьолочку... З горшків повисипали. У макітрі було десь кілограм-півтора квасолі. Так і ту взяли, висипали у торбу і пішли. Вибрали весь хліб, а ми осталися без нічого. Страшне врем'я, виживали хто як міг... Молоді тікали на Донбас (на шахти і будови нових підприємств) і в Росію...»

1. Які причини голоду наводить Іван Кругляк?
2. Як рятувалися від голоду?
3. Чому втеча в інші республіки на новобудови рятувала від голоду?

3) З розповіді Хмельника Миколи Петровича. Село Оленівка Магдалинівського р-ну Дніпропетровської обл.

«Людей морили голодом до смерті... То всьо прикази Сталіна, який не любив українців і хотів їх масово повибивати. Ті грабіжники приходили і забирали все, що могли... Ті посіпаки Сталіна дозволяли собі все. Хотів — вдарив, хотів — плюнує на тебе... Хто згодився з колгоспом, той не був голоден. Але потім, в кінці 33-го року, навіть тим, хто туди пішов, не помагали... За то, що чоловік вкраде як то називалось «п'ять колосків», то його садять до тюрми на 15 років або засилають на Сибір. На полі стояли солдати або прості запроданці і дивилися, щоб хто не взяв якого колоска пшениці з поля... А більшість села не йшли в колгоспи... Ніхто не хотів віддавати свого хліба в колгосп, свою корову чи козу... Приходили і по два, і по три рази. Вони не вірили людям, що нема вже їжі. А як стали на горбку і дивилися, чи йде димок з димаря хати. Якщо йде, то, значить, хтось варить їжу. Йшли і забирали... По вулиці лежали кожен день нові трупи людей... Хто живе близько до міста, той міняв все з дому на хліб. Хто пробував стояти в чергах в місті за пайком хліба. Але перевіряли, чи є паспорт. А люди з села не мали документа, і їх вивозили назад в село...»

1. Які причини голоду називає Микола Хмельник?
2. Чому люди не хотіли йти у колгосп?
3. Які методи застосовувала влада, щоб заморити людей голодом?

4) 29 березня 1933 р. британський журналіст Ґарет Джонс скликає в Берліні прес-конференцію, на якій вперше публічно заявляє про катастрофічний голод в Україні, свідком якого він був. Оглядач написав 20 статей у британські й американські газети.

«Голод практично скрізь. І мільйони вмирають від нього. Я бродив кілька днів Україною, і там не було хліба, у дітей боліли животи, всі коні та корови виздыхали, й люди також вмирали з голоду. Терор набув нечуваних масштабів», — писав він у листі батькам одразу по поверненні з СРСР.

1. Яку причину голоду називає журналіст?
2. Які масштаби голоду він вказує?

Узагальнення знань за розділом IV.

«Встановлення й утвердження комуністичного режиму в Україні»

1. Складіть перелік подій з історії України 1921–1939 рр., які ви вважаєте найважливішими. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Поясніть значення термінів і понять «ГОЕЛРО», «військово-політичний союз», «договірна федерація», «СРСР», «нова економічна політика», «ножиці цін», «робітфак», «українізація», «ВАПЛІТЕ», «УАПЦ», «індустріалізація», «п'ятирічка», «політика колективізації», «колгосп», «МТС», «Голодомор», «розкуркулення», «геноцид українського народу», «партійно-бюрократична номенклатура», «репресії», «великий терор», «культурна революція», «соціалістичний реалізм», «розстріляне відродження».
3. Покажіть на історичній карті:
 - а) держави, до складу яких входили українські землі станом на кінець 1921 р.; столиці УСРР до і після 1934 р.;
 - б) території, уражені голодом 1921–1923, 1932–1933 рр.;
 - в) найбільші промислові центри УСРР; місця розташування найбільших новобудов перших п'ятирічок.
 - г) зміни територіально-адміністративного устрою України в 1921–1939 рр.
4. Назвіть імена видатних історичних діячів періоду розвитку УСРР (УРСР). У чому ви вбачаєте їхній внесок в історію України цієї доби?
5. На підставі розглянутих фактів дайте власну оцінку щодо входження України до складу СРСР та викладіть її у формі історичного есе.
6. Сформулюйте власну оцінку періоду непу в історії України.
7. Сформулюйте докази твердження: Голодомор — геноцид українського народу.
8. Порівняйте особливості суспільно-політичного життя радянської України в період 1921–1929 рр. та в 1929–1938 рр.
9. За додатковою інформацією ознайомтеся з різними точками зору щодо сутності політики українізації. Чим вони відрізняються?
10. Які процеси світового розвитку мали місце в період 1929–1939 рр., що впливали на розвиток УСРР (УРСР)?
11. Назвіть та конкретизуйте фактами характерні риси розвитку культури України періоду встановлення й утвердження в ній комуністичного режиму.
12. З'ясуйте основні зрушення у повсякденному житті різних верств українського населення, що відбулися під впливом процесів радянської модернізації.
13. Підготуйте навчальні проекти на теми: «Розстріляне відродження» — доля духовно-культурного та літературно-мистецького покоління 1920-х рр. в Україні», «Права людини в умовах тоталітаризму: приклад радянської України».

Тестові завдання для підготовки до тематичного оцінювання за розділом IV. «Встановлення й утвердження комуністичного режиму в Україні»

1. Яка радянська політика створювала умови для розвитку ринкових відносин?

- А «воєнного комунізму»
- Б «форсованої індустріалізації»
- В «нової економічної політики»
- Г «суцільної колективізації»

2. У якому році відбулась подія, котрій присвячений плакат?

- А 1918 р.
- Б 1920 р.
- В 1922 р.
- Г 1924 р.

3. Під час непу в Україні державні промислові підприємства об'єднувались у

- А синдикати.
- Б трести.
- В картелі.
- Г концерни.

4. На картосхемі зображено територію радянської України в

- А 1918 р.
- Б 1921 р.
- В 1934 р.
- Г 1939 р.

5. Коли було утворено Молдавську автономну республіку в складі УСРР?

А 1921 р.

Б 1922 р.

В 1923 р.

Г 1924 р.

6. Хто був фактичним лідером ВАПЛІТЕ?

А М. Зеров

Б М. Хвильовий

В М. Рильський

Г В. Сосюра

7. Які соціальні прошарки зникли в радянському суспільстві станом на кінець 1930-х рр.?

А селянин-власник, підприємці, духовенство

Б підприємці і промисловці, селяни-власники

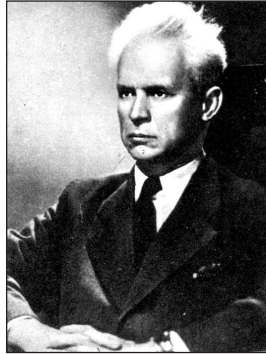
В наймані робітники, куркулі, промисловці

Г інтелігенція, куркулі, духівництво

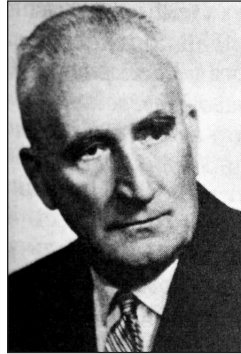
8. Хто із зображених на фото діячів був засновником українського кінематографу?

А

Б

В

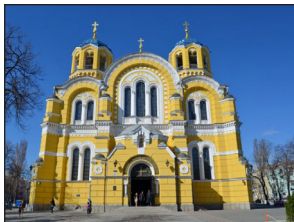

Г

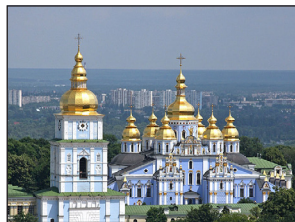
9. Другу п'ятирічку Й. Сталін оголосив «безбожною п'ятирічкою», «п'ятирічкою знищення релігії». Почалося масове нищення культових споруд. Який із зображених відомих храмів часів Київської Русі було зруйновано у цей період і відновлено за часів незалежності України?

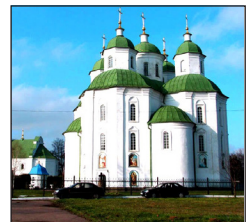
А

Б

В

Г

10. Занесення на «чорну дошку» — це захід, який використовувався в УСРР для

А насадження колгоспного ладу.

Б усунення наслідків штучного голоду.

В реалізації антицерковної політики.

Г боротьби з масовими епідеміями.

11. С. Косіор, виступаючи на з'їзді КП(б)У, заявив, що «На Україні класова боротьба більш напружена, ніж в інших містах, і ворог-куркуль, націоналіст — у нас більш досвідчений, лютіший, ніж де б то не було в інших республіках і областях Союзу». Ця теза стала теоретичним підґрунтям для здійснення в республіці

А Голодомору 1932–1933 рр.

Б «Великого терору»

В кампанії з розкуркулення 1929–1932 рр.

Г політики коренізації

12. Прочитайте уривок із джерела. З назвою якої політики він тісно пов'язаний? «Майже п'ять місяців, як ми виселені... Невже ви думаєте, що ми куркулі? Ні, ми не куркулі, ми сумлінні працівники, ми не розкуркулені, а розграбовані місцевою владою».

А «воєнний комунізм»

Б нова економічна політика

В колективізація

Г «червоноармійська атака на капітал»

13. Установіть відповідність між явищами періоду радянської модернізації та його наслідками.

1 індустріалізація

А ліквідація індивідуального селянського господарства

2 колективізація

Б перевищення промислового виробництва над сільськогосподарським

3 масові репресії

В нав'язування суспільству комуністичної ідеології

4 культурна революція

Г ліквідація багатопартійності

Д насадження у суспільстві атмосфери страху

14. Установіть послідовність подій.

А «Я готовий вислухати будь-які заяви, окрім тих, що стосуються голоду на селі та прохання допомогти. Голодують нероби й ледарі, які мають по 30 – 40 трудоднів на рік»

Б «Нове в Шахтинській справі те, що вона має суто контрреволюційний характер»

В «Допомогу отримають 8% голодуючих, якщо реалізувати план організації харчування за рахунок закордонних комісій допомоги»

Г «Провести широку роз'яснювальну роботу серед широких верств населення стосовно доцільності ліквідації так званої «Української автокефальної православної церкви» як осередку відвертої петлюрівщини...»

15. Що з перерахованого стосується до нової економічної політики (1921–1929 рр.)?

1 утвердження приватної власності на землю

2 введення госпрозрахунку на державних підприємствах

3 денационалізація важкої промисловості

4 поява кредитно-банківської системи й бірж

5 скасування державної монополії зовнішньої торгівлі

6 введення концесій

7 розпуск колгоспів і радгоспів

Практичне заняття

Повсякденне життя населення в УСРР/УРСР та в українських регіонах у складі Польщі, Чехословаччини, Румунії в міжвоєнний період: спільне і відмінне

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Як склалася доля різних регіонів України після поразки боротьби за українську державність?
2. Що таке повсякденне життя?

Мета:

- на підставі знань, отриманих учнями впродовж вивчення попереднього матеріалу курсу, аналізу відповідних матеріалів експозицій місцевих історичних та краєзнавчих музеїв, знайомства з повідомленнями і презентаціями, підготовленими учнями до уроку, з'ясувати відмінності повсякденного життя українців під владою різних держав у 1920–1930-ті рр.

Завдання для підготовки до практичного заняття

1. Повторити матеріал про основні події, що відбувались у кожному регіоні.
2. Відвідати місцевий історичний або краєзнавчий музей та ознайомитися з його експозицією, що висвітлює повсякденне життя 1920–1930-х рр.
3. Ознайомитися з історичними дослідженнями та науково-популярною літературою про повсякденне життя 1920–1930-х рр.
4. Підготувати повідомлення або презентацію про повсякденне життя 1920–1930-х рр.
5. Підготувати порівняльну таблицю.

Хід роботи

1. Об'єднайтесь у малі групи за тематикою підготовлених завдань та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомте клас з найкращими повідомленнями та презентаціями.
4. Заповніть порівняльну таблицю.

Період	Риси повсякденного життя українського населення в складі			
	Польщі	Румунії	Чехословацьчини	УСРР/УРСР
1920-ті рр.				
1930-ті рр.				

5. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.

§ 31. Історія рідного краю в контексті загальноукраїнських подій 1914–1939 рр.

За цим параграфом ви зможете:

- характеризувати становище рідного краю в 1914–1939 рр.;
- визначати знакові постаті рідного краю;
- співвідносити події рідного краю із загальноукраїнськими та загальноєвропейськими.

Пригадайте:

1. Основні події історії України 1914–1939 рр.

<p>До якої імперії — Російської або Австро-Угорської — входив регіон, у якому ви живете, в роки Першої світової війни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Покажіть на карті населений пункт, у якому ви живете. На території якого району, області він розташований. 2. На території якого історико-етнографічного регіону він розташований? 3. Охарактеризуйте особливості адміністративно-територіального устрою цього регіону на початок ХХ ст. 4. Які населені пункти існували на той час у вашому регіоні? Порівняйте їх з тими, що існують сьогодні. Чи зазнали змін їхні назви, розміри? 5. Чи є у вашому краї населені пункти, які виникли на початку ХХ ст.? Назвіть їх і поясніть походження їхніх назв. 6. Яким був етнічний і соціальний склад населення вашого краю на початку ХХ ст.? 7. Чи проходив фронт Першої світової війни через регіон, в якому ви проживаєте? 8. Який відбиток мала Перша світова війна на долі вашого населеного пункту?
<p>Українська революція та боротьба за українську державність</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які події Української революції та боротьби за державність мали місце у вашому населеному пункті (регіоні)? 2. Які діячі уславили ваш край? 3. Як змінилася доля вашого краю унаслідок цих подій?
<p>Зміни, що відбувались у господарському житті українських земель у 1920–1930-ті рр.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що ви знаєте про особливості розвитку сільського господарства краю? 2. Яким був стан промисловості й торгівлі? 3. Визначте спільне й відмінне в господарському житті краю у порівнянні з іншими регіонами України цього періоду. 4. Що вам відомо про соціальне становище в краю і соціальні протести населення? 5. Чи мали місце події Голодомору у вашому населеному пункті (краї)? Які наслідки цього? 6. Відвідайте місцевий краєзнавчий (історичний) музей і підготуйте за його експозицією повідомлення про побут і повсякденне життя населення краю в цей період.
<p>Нові явища в культурному та духовному житті населення.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які події, пов'язані з розвитком української культури, відбувалися на території краю? 2. Назвіть імена діячів української культури цього періоду, що походили з вашого краю або проживали у ньому. Яким був їхній внесок у розвиток культури? 3. Які пам'ятки культури цієї доби розташовані у вашому регіоні. Підготуйте розповідь про одну з них. 5. Які церковні споруди у той час збудовані або знищені? 6. Визначте спільне й відмінне в духовній і культурній сферах жителів краю у порівнянні з іншими регіонами України цього періоду. 7. У яких творах української літератури розповідається про тогочасну історію вашого краю або регіону? Яку інформацію про тодішні події і життя населення можна отримати з них?

1. Складіть таблицю «Наш край у 1914–1939 рр.» і, базуючись на ній, порівняйте основні події та історичні процеси в краї з подіями і процесами тогочасної вітчизняної та європейської історії.

Період	Основні події та історичні процеси		
	Історія краю	Історія України	Історія Європи
Наш край у роки Першої світової війни			
Наш край у роки Української революції та боротьби за державність			
Наш край у 1920-ті рр.			
Наш край у 1930-ті рр.			

2. Складіть таблицю «Видатні діячі нашого краю 1914–1939 рр.»

Прізвище	Роки життя	Чим уславився?

Узагальнення знань за розділом V. «Західно-українські землі у міжвоєнний період»

1. Складіть перелік подій з історії західноукраїнських земель 1921–1939 рр. Які з них вважаєте найважливішими. Обґрунтуйте власний вибір.
2. Поясніть значення термінів і понять «асиміляція», «національна кооперація», «осадництво», «східні креси», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «український націоналістичний рух», «УВО», «ОУН», «румунізація», «русинство», «Карпатська Січ», «Карпатська Україна».
3. Покажіть на історичній карті
 - 1) українські землі в складі Польщі, Румунії та Чехословаччини;
 - 2) Татарбунарське повстання;
 - 3) українські землі, що відійшли до Угорщини за I Віденським арбітражем;
 - 4) Карпатську Україну.
4. Назвіть імена видатних історичних діячів Західної України. У чому ви бачаєте їхній внесок в історію України цієї доби?
5. Порівняйте особливості суспільно-політичного життя українців у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини.
6. Який вплив на події в історії Західної України в міжвоєнний період відіграли УВО та ОУН? Чому саме ОУН наприкінці 1930-х рр. стала на чолі українського руху?

7. Які обставини спричинили проголошення незалежності Карпатської України?
8. Визначте сутність політики осадництва й «пацифікації» та інших проявів національної політики щодо українського населення в Польщі, Румунії та Чехословаччині.
9. З'ясуйте основні зрушення у повсякденному житті різних верств українського населення, що мали місце у 1920–1930-ті роки під владою іноземних держав.
10. Які уроки у сфері внутрішньої та зовнішньої політики може винести сучасна Україна з недовготривалої історії існування незалежної Карпатської України?
11. Який вплив мав Голодомор в УСРР на український національний рух в західноукраїнських землях?
12. Яка роль кооперативних об'єднань в розвитку українського національного руху в Галичині?

Тестові завдання для підготовки до тематичного оцінювання за розділом V «Західно-українські землі у міжвоєнний період»

1. 14 березня 1923 р. Рада послів Антанти в Парижі надала Польщі всі юридичні права на володіння
 - А Волинню.
 - Б Східною Галичиною.
 - В Закерзонням.
 - Г всіма вище названими землями.
2. Яке з визначень розкриває зміст поняття «осадництво»?
 - А здійснене урядом Польщі у 1920-ті роки планомірне заселення західноукраїнських земель польськими військовими й цивільними колоністами
 - Б примушення польською владою частини українського населення до переселення у малолюдні райони
 - В облога й блокування українських сіл, що не бажали приймати представників польської влади
 - Г здійснення польською владою акцій залякування українського населення, розміщуючи в українських селах польські військові підрозділи
3. Хто був першим керівником (головою Проводу) Організації українських націоналістів?
 - А Є. Коновалець
 - Б С. Бандера
 - В Д. Донцов
 - Г Р. Шухевич

4. У якому році поширювалась така листівка

- А 1919 р.
- Б 1923 р.
- В 1930 р.
- Г 1939 р.

5. У 1920-ті роки українські школи були ліквідовані на українських землях у складі

- А Польщі. Б Чехословаччини.
- В Румунії. Г СРСР.

6. У Паризькому протоколі (1920 р.) задекларовано, що «Англія, Франція, Італія... вважають цілком виправданим приєднання Бессарабії до...»

- А Української Соціалістичної Радянської Республіки.
- Б Королівства Угорщина.
- В Королівства Румунія.
- Г Республіки Польща.

7. Як називалась єдина легальна українська політична партія, що діяла на Буковині в 1927–1938 рр.?

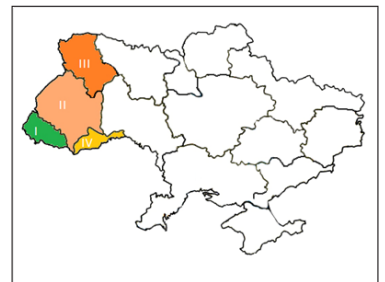
- А Організація українських націоналістів
- Б Українська національна партія
- В Українська радикальна партія
- Г Українське національно-демократичне об'єднання

8. Який міжнародний договір передбачав надання Закарпаттю статусу автономії в складі Чехословаччини?

- А Версальський Б Сен-Жерменський
- В Тріанонський Г Ризький

9. Який регіон України у 1920–1930-ті рр. зазнавав румунізації?

- А I
- Б II
- В III
- Г IV

10. Як називалися збройні сили Карпатської України?

- А Українські січові стрільці
- Б Карпатська Січ
- В Орлята
- Г Гайдамаки

11. Яка українська держава мала зображений на малюнку герб?

- А Галицька Соціалістична Радянська Республіка
- Б Гуцульська Республіка
- В Карпатська Україна
- Г Західноукраїнська Народна Республіка

12. Історик Я. Грицак у праці «Нариси історії України» зазначив:

«...Політика стосовно національних меншин стала пробним каменем для демократичного устрою тих держав, які виникли в Центральній та Східній Європі після Першої світової війни». Яка країна, на думку автора та більшості істориків, у період 1920-х — 1930-х рр. стала «єдиною, яка більш-менш задовільно склала цей іспит на демократію...» стосовно українців?

- А** Чехословаччина
- Б** Польща
- В** Румунія
- Г** Угорщина

13. Установіть відповідність між країнами і подіями на українських землях у 1920–1930-ті рр.

1 Польща	А проведення Першого конгресу ОУН
2 Румунія	Б домінування русинського напрямку в національному русі краю
3 Чехословаччина	В судовий процес над членами ОУН за вбивство міністра внутрішніх справ Б. Перацького.
4 УСРР (УРСР)	Г проведення показового судового процесу над членами так званої «Спілки визволення України»
	Д утворення В. Залозецьким Української національної партії

14. Установіть послідовність подій.

- А** визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі
- Б** створення Організації українських націоналістів (ОУН)
- В** проголошення незалежності Карпатської України
- Г** польська «пацифікація» у Східній Галичині

15. Які терміни слід використовувати для характеристики західноукраїнських земель у складі Польщі у 1920–1930-ті рр.?

- 1** «східні креси»
- 2** Підкарпатська Русь
- 3** осадництво
- 4** Організація українських націоналістів
- 5** колективізація
- 6** радянізація
- 7** коренізація

Практичне заняття

Дослідження документів та матеріалів усної історії про Другу світову війну

Пригадайте з раніше вивченого:

1. Коли для українців почалася Друга світова війна?
2. Якою була ціна війни для України?

Мета:

- на підставі аналізу переглянутих документальних фільмів (на основі усних історій), підготовлених повідомлень, презентацій та наведених джерел характеризувати Другу світову війну як трагедію для українського народу.

Завдання для підготовки до практичного заняття

1. Перегляд документальних фільмів (визначає вчитель)
2. Підготувати повідомлення (презентації):
 - 1) Окупаційна політика нацистів на території України у спогадах тих, хто пережив окупацію;

- 2) Рух Опору в спогадах учасників і очевидців;
 - 3) Голокост на території України.
3. Дати відповідь на запитання: Яким був український рахунок Другої світової війни?

Хід роботи

1. Об'єднайтесь у малі групи за тематикою підготовлених завдань та обговоріть результати роботи над ними.
2. Представте класу спільні висновки, яких ви дійшли, працюючи в малих групах.
3. Ознайомте клас з найкращими повідомленнями та презентаціями.
4. Сформулюйте висновки відповідно до мети заняття.

Узагальнення за темою «Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)».

1. Складіть перелік подій, що відбулись у період Другої світової війни на українських землях, які ви вважаєте найважливішими. Обґрунтуйте свій вибір.
2. Поясніть значення понять і термінів: «Друга світова війна», «німецько-радянська війна», «радянсько-німецький договір 1939 р.», «Пакт Ріббентропа–Молотова», «Визвольний похід», «Золотий вересень», «возз'єднання», «мобілізація», «евакуація», «німецько-радянська війна», «котел», «окупація», «колабораціонізм», «новий порядок», «концтабір», «Голокост», «остарбайтер», «рух Опору», «УПА», «партизанський рух», «повстанський рух», «Східний вал», «битва за Дніпро», «депортація», «визволення», «День Перемоги».
3. Визначте, яке місце у Другій світовій війні подій на території України.
4. Порівняйте ставлення різних верств суспільства, українських політичних сил до війни.
5. Покажіть на карті:
 - а) плани нацистської Німеччини щодо України;
 - б) хід бойових дій у 1941–1942 рр., місця найбільших «котлів»;
 - в) межі окупаційних зон в Україні;
 - г) події з визволення України у 1943–1944 рр.;
 - д) територію дій радянських партизанів та УПА.
6. Складіть розповідь про соціально-економічне становище, повсякденне життя, настрої населення та психологічний клімат у суспільстві в роки війни.
7. Які, на вашу думку, причини поразки Червоної армії у 1941–1942 рр.? Обґрунтуйте свої твердження.
8. Порівняйте і визначте спільне та відмінне у розвитку радянського й націоналістичного руху Опору в Україні.

частини і воєнні установи, знаходяться у постійному русі. Диверсіями не займається, люди його виносливі і пристосовані до маршів... У Москві вважають його «батьком партизанського руху в Україні»... Життя своє не цінює. Сам буває у боях...»

А С. Ковпак

Б І. Федоров

В О. Сабуров

Г Р. Шухевич

7. Поразки Червоної армії в 1941 р. на території України призвели до

А масової евакуації матеріальних і людських цінностей з республіки.

Б радянізації західних областей.

В утворення Української повстанської армії (УПА).

Г депортації кримських татар, болгар і вірмен у східні райони СРСР.

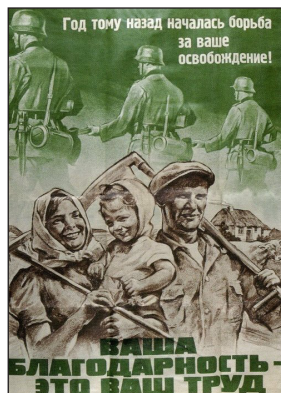
8. Зображений плакат у роки Другої світової війни поширювали

А органи радянської влади.

Б представники нацистської окупаційної влади.

В діячі українського національно-визвольного руху.

Г учасники польського підпільного руху.

9. Прочитайте уривок з донесення командира німецького корпусу групи армій «Центр» від 31 серпня 1943 р. і вкажіть, яку назву отримала описувана автором операція.

«Уперше проведена операція небувалих розмірів на зрів німецького підвезення способом планомірного й раптового порушення залізничного сполучення. 6684 вибухів за перші дві ночі. Після цієї першої порівняно успішно проведеної операції слід, безсумнівно, очікувати повторення операції з використанням почерпнутих при цьому партизанами уроків».

А «Рейкова війна»

Б «Цитадель»

В «Уран»

Г «Тайфун»

10. Хто із зображених осіб міг давати таку клятву: «Я, воїн Української повстанської армії, взявши в руки зброю, урочисто клянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом України...»?

А

Б

В

Г

11. Хто міг звернутися до українського народу з таким документом, засвідчуючи свою позицію?

«Український народ не хоче і не буде своєю кров'ю рятувати Німеччину. Якщо Німеччина стоїть сьогодні перед смертельною небезпекою зі Сходу, то це наслідки дикунської політики німецького імперіалізму серед поневолених народів Сходу... Ми боремося за Українську державу, а не за чужий імперіалізм. Ми мусимо берегти наші сили, бо ми впевнені, що війна у своїй кінцевій фазі надасть нам державу...»

А уряд УРСР

Б рейхскомісар «України»

В провід ОУН

Г Український штаб партизанського руху

12. Діяльність на території УРСР польових військкоматів у 1943–1944 р. призвела до

А невинувато великих жертв під час визволення території республіки.

Б швидкого відновлення економічного потенціалу республіки.

В широкомасштабного розгортання у тилу ворога партизанського руху.

Г чисельної переваги Червоної армії над вермахтом.

13. Установіть відповідність між діячами та їхніми посадами.

1 Г. Рунштедт

А командувач партизанського з'єднання

2 Я. Стецько

Б рейхскомісар України

3 М. Кирпонос

В командувач німецької групи армій «Південь»

4 С. Ковпак

Г голова Українського Крайового правління

Д командувач Південно-Західного фронту радянських військ

14. Установіть послідовність подій часів Другої світової війни

А проголошення Акта відновлення незалежності України

Б створення Української головної визвольної ради

В початок формування Української повстанської армії

Г проведення виборів до Народних Зборів Західної України

15. Унаслідок успішного завершення битви за Дніпро було

1 подолано стратегічно важливий рубіж нацистської оборони — «Східний вал».

2 визволено Київ та окремі райони Правобережжя.

3 врятовано від зруйнування Дніпрогес.

4 завершено корінний перелом у Другій світовій війні.

5 вдалося зупинити нацистську агресію.

6 з Харкова до Києва перенесено столицю УРСР.

7 вперше проведений переможний парад Червоної армії.